

Miljödepartementet
Rättssekretariatet, Naturskydd och provningssystem
Anna-Karin Rosman
103 33 Stockholm
m.remissvar@regeringskansliet.se
anna-karin.rosman@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden och miljöstraffavgift för överträdelse av förbuden

Er ref: M2020/00660/R

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 10 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på promemorian ”Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden och miljöstraffavgift för överträdelse av förbuden”.

I promemorian föreslås att all användning av växtskyddsmedel förbjuds på tomtmark, inom koloniträdgårdsområden, i växthus som inte används yrkesmässigt samt på krukväxter i hemmiljö. Samt att den nu gällande tillståndsplikten för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel tas bort på gårdar till skolor och förskolor, på lekplatser som allmänheten har tillträde till samt på tomtmark för flerfamiljshus och i parker och trädgårdar eller liknande dit allmänheten har tillträde. I stället införs ett förbud mot all användning av växtskyddsmedel även inom dessa områden. För överträdelse av de föreslagna användningsförbuden föreslås miljöstraffavgifter.

Kemikalieinspektionen bemyndigas att föreskriva om undantag från förbuden för verksamma ämnen i växtskyddsmedel som bedöms innebära en begränsad risk för människors hälsa och miljön. Vilka ämnen som kan komma att undantas är i dagsläget oklart.

Svensk Handel stödjer regeringens ambition om att försöka minska människors kemiska risker i vardagen. Frågor kring kemikalier och framför allt kemikalier i varor är något som uppmärksammas allt mer inom handeln. Hållbarhetsfrågor står högt på företagets agenda och man arbetar systematiskt med att se till att de produkter man säljer är dels tillverkade under goda förhållanden dels säkra att använda och inte innehåller farliga ämnen.

Utsläppande på marknaden och användning av växtskyddsmedel regleras i EU:s växtskyddsmedelförordning. Syftet med förordningen är att säkerställa en hög skyddsnivå samt att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att

harmonisera reglerna för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel. Växtskyddsmedel som har produktgodkänts av en medlemsstat i en zon ska som huvudregel godkännas av andra medlemsstater i samma zon. Detta sker genom reglerade zonsamarbeten och ömsesidiga erkännanden.

Det svenska miljö kvalitetsmålet giftfri miljö samt handlingsplanen för en giftfri vardag bidrar till ambitioner i Sverige som ofta är högre än de europeiska. Men då såväl krav på produkter som kemikalielagstiftning är harmoniserad inom EU anser Svensk Handel att det är viktigt att Sverige i första hand driver på arbetet på EU- nivå och inte inför nationella särregler. Detta är avgörande för att uppnå en konkurrensneutralitet och inte försvåra för svenska företag.

Svensk Handel har valt att svara på remissen gällande de delar som främst berör handeln och handelsföretagen. Samt hänvisar till våra två tidigare remissvar kopplat till denna fråga (2017 samt 2019).

För detaljerade kommentarer kring regler och godkännande av klass 3-produkter, för icke-professionell användning vill Svensk Handel hänvisa till Svenskt Växtskydds expertis och remissvar kring huruvida det skulle behövas ytterligare reglering. Där pekar man bl a på att dessa ämnen redan idag omfattas av bilaga IV i Northern Zone Guidance Document avseende klass 3-produkter, för icke-professionell användning i Sverige, samt reglerna i §20 i 3 kap. KIFS 2008:3. *”Sammantaget innebär det omfattande krav som ett växtskyddsmedel måste uppfylla för att godkännas samt att dessa ställs redan idag för att skydda människor och miljö när det gäller växtskydds-medel som ska användas av icke-utbildade användare. Så länge dessa krav uppfylls saknas det skäl att ytterligare begränsa användningen av dessa.”*

Vidare vill Svensk Handel hänvisa till medlemsföretaget Nelson Garden AB:s remissvar kring marknaden för olika växtskyddsmedel, framförallt gällande klass 3 - icke professionella användare, vad gäller försäljning och statistik mm.

Synpunkter på utredningens förslag

Det övergripande syftet med denna promemoria uppges vara att man vill undanröja de risker för hälsa, miljö och den biologiska mångfalden som uppstår vid oaktsam spridning och olämplig hantering av växtskyddsmedel.

Svensk Handel stödjer denna ambition. Att man ska ta hänsyn till människors hälsa och risker för negativ påverkan på miljön är självklarheter och viktiga parametrar vid olika regleringar. Detta bör dock alltid ställas i proportion till riskerna för exponering.

5. Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden

Förslag: All användning av växtskyddsmedel förbjuds på gårdar till skolor och förskolor och på lekplatser som allmänheten har tillträde till, i parker, trädgårdar och andra avgränsade rekreationsområden som allmänheten har tillträde till, inom koloniträdgårdsområden och i växthus som inte används yrkesmässigt, på mark som utgör tomt enligt definitionen i plan- och bygglagen, samt på krukväxter i hemmiljö.

Kommentar: Svensk Handel avstyrker förslaget om att all användning av växtskyddsmedel förbjuds på tomtmark, inom koloniträdgårdsområden, i växthus som inte används yrkesmässigt samt på krukväxter i hemmiljö. Krukväxter i hemmiljö bör helt undantas från förbudet då miljöriskerna får där anses mycket små.

Syftet med förslaget sägs vara att minimera användningen av framför allt kemiska växtskyddsmedel på dessa platser och därmed minska riskerna för människors hälsa och miljön. Alla åtgärder såsom förbud och begränsningar av en viss hantering får konsekvenser för både den enskilde och för företag inom de sektorer som berörs av åtgärderna. Svensk Handel anser därför att beslut ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Utgångspunkten för en reglering bör vara att produkter ska vara säkra vid normal användning eller under förhållanden som rimligen kan förutses. Det blir både rättsosäkert och oproportionerligt om lagstiftaren vill börja minimera risker och basera regelverk utifrån handhavandefel. Med hänsyn till att Sverige är en del av EU och det råder fri rörlighet av varor och tjänster på den inre marknaden har Svensk Handel svårt att se att detta skulle vara ett problem som gäller specifikt för Sverige.

Flera medlemsföretag som Svensk Handel varit i kontakt med uppger att produkter som säljs mot konsument är kraftigt utspädda samt att man har eller ska inom en snar framtid sluta saluföra olika typer av kemiska växtskyddsmedel mot konsument. Framför allt rör det sig om produkter som innehåller glyfosat. Vidare anser man att det är olyckligt om lagstiftaren klumpar ihop och likställer glyfosat och MCPA med produkter som innehåller ättiksyra.

I promemorian saknas en beskrivning över hur andra närliggande EU-länder hanterar direktivet *om en hållbar användning av bekämpningsmedel* för att minska allmänhetens exponering för bekämpningsmedel. Om de svenska reglerna skiljer sig markant åt från länder som till exempel Tyskland och Danmark finns risk för att privatpersoner inhandlar växtskyddsmedel och använder olagligt i sina trädgårdar och odlingar. I och med att dessa medel fortsatt är lagliga inom övriga EU-kan de fortsatt inhandlas såväl på plats som över nätet. Hur är detta tänkt att kontrolleras?

5.1.2 Bemyndiganden att förskriva om undantag från användningsförbuden Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen ska enligt förslaget få föreskriva om undantag från användningsförbuden för verksamma ämnen i växtskyddsmedel som bedöms innebära en så begränsad risk för människors hälsa och miljön att syftet med förbuden ändå uppnås. Bedömningen av vilka medel som bör undantas från de föreslagna användningsförbuden görs lämpligast med utgångspunkt i de verksamma ämnen de olika medlen innehåller. Denna bedömning bör göras av Kemikalieinspektionen, som dock innan den meddelar föreskrifterna ska ge övriga berörda myndigheter tillfälle att yttra sig.

Kommentar: Svensk Handel har inget i sak emot att Kemikalieinspektionen bemyndigas att föreskriva om undantag från förbuden. Men Svensk Handel kan ej tillstyrka förslaget om att växtskyddsmedel förbjuds för icke-professionella användare förrän det är klargjort vilka växtskyddsmedel som bedöms innebära en begränsad risk för människors hälsa och miljö och därmed kan godkännas att användas. Ingenstans i promemorian framgår det vilka verksamma ämnen som kan vara aktuella för undantag därmed går det inte att förutse effekterna av förslaget.

Förslag: Naturvårdsverket och Statens Jordbruksverk bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från förbuden för användning som behövs för att förhindra spridning av invasiva främmande arter respektive för att förhindra introduktion, etablering och spridning av växtskadegörare.

Kommentar: Svensk Handel har inget att erinra mot detta förslag.

Förslag: Statens Jordbruksverk bemyndigas även att meddela föreskrifter om undantag som behövs för bevarandet av kulturväxter.

Kommentar: Svensk Handel har inget att erinra mot detta förslag.

Förslag: Kommunerna bemyndigas att i enskilda fall ge dispens från förbuden.

Kommentar: Svensk Handel har inget att erinra mot detta förslag.

5.1.4 Miljösanktionsavgift för överträdelse av användningsförbuden

Förslag: För överträdelse av förbuden genom att använda växtskyddsmedel på ett område där användningsförbud gäller, antingen för medlet eller för ändamålet med användningen, ska en miljösanktionsavgift betalas med 5 000 kronor.

Kommentar: Svensk Handel ställer sig frågande till proportionaliteten på sanktionsavgiften för icke-professionella användare på 5 000 kr i jämförelse med sanktionsavgifter för professionella användare av medel i klass 1 och 2. Vidare undrar Svensk Handel hur det är tänkt att tillsyns lagefterlevnad? Privatpersoners

användning av växtskyddsmedel i växthus, på tomtmark till småhus eller i krukväxter i hemmiljö ligger ju inom människors privata sfär.

6. Alternativa lösningar

Ett första alternativ till den föreslagna regleringen är att införa ett enklare utbildningskrav för användning av medel i behörighetsklass 3, kombinerat med en ny behörighetsklass som inte kräver utbildning, för användning av exempelvis lågriskmedel. Ett sådant utbildningskrav bör även kombineras med ett krav på överlåtaren av medlen att kontrollera att köparen har ett giltigt utbildningsbevis, på motsvarande vis som enligt 2 kap. 28 § förordningen om bekämpningsmedel gäller vid överlåtelse av de medel som kräver användningstillstånd. Detta alternativ remitterade i juli 2019 (se avsnitt 2.4).

Ett andra alternativ är att helt förbjuda all privat användning av kemiska växtskyddsmedel.

Ett tredje alternativ är ökad information till konsumenterna om alternativ till användning av kemiska växtskyddsmedel.

Kommentar: Svensk Handel har svarat på de två tidigare remisserna gällande begränsning av växtskyddsmedel (2017 och 2019). Av ovan föreslagna alternativ föredrar Svensk Handel det tredje alternativet.

Svensk Handel menar att ökad information till konsumenter, särskilt med hänsyn till det ökande intresset för såväl trädgårdsskötsel som för miljön, är en åtgärd som, på ett betydligt mindre ingripande sätt kommer att påverka utvecklingen i önskvärd riktning. Här är informationskampanjer och kunskapspridning till allmänheten viktiga verktyg.

När det gäller användning av växtskyddsmedel som nu föreslås förbjudas för icke-professionella användare är det redan idag enligt gällande regler krav på tydlig information på förpackningar kring hur produkter ska användas för att på bästa möjliga sätt skydda människors hälsa och miljön. Men ännu tydligare märkning samt information i butik skulle ytterligare kunna hjälpa till. Här vill handeln vara en ansvarstagande part i återförsäljarledet. Det finns idag redan ett kunskapskrav för handeln som säljer växtskyddsmedel att de ska ha personal i butiken som har genomgått utbildning för att kunna informera och besvara frågor från konsumenter.

8. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna bestämmelserna föreslås träda ikraft den 1 januari 2021. Det innebär att berörda myndigheter hinner informera om förändringarna och i förekommande fall genomföra aktuella föreskriftsändringar.

Kommentar: Svensk Handel anser att det är alldeles för kort tid innan de nya bestämmelserna föreslås träda ikraft. Hur ska förtagen kunna förbereda sig när det inte framgår vilka produkter som kommer att godkännas för försäljning? Det krävs en

viss framförhållning för att fasa ut produkter. Därutöver krävs ledder i leverantörsled och för att ta fram fullgoda alternativa.

9 Konsekvenser

Regleringen berör användare av växtskyddsmedel och näringsidkare som säljer växtskyddsmedel eller erbjuder tjänster inom trädgårdsområdet.

Kommentar: Av promemorian framgår det att det i första hand kommer vara växtskyddsmedel som nu är hänfödda till klass 3 som berörs av de föreslagna användningsförbudena. Enligt promemorian finns det i dag 35 kemiska växtskyddsmedel godkända för användning i denna klass, och två biologiska, båda så kallade NIS-medel.

I dagsläget framgår det inte vilka ämnen som eventuellt kan komma undantas samt vilka personer som kommer få använda dessa produkter och på vilka områden. Vidare framgår det att Kemikalieinspektionens godkännande av växtskyddsmedel enligt promemorian kommer meddelas genom förvaltningsbeslut. Vilket kan resultera i att inspektionen kan ompröva villkoren för godkännandet av vissa medel, så att de i stället för att hänföras till behörighetsklass 3 hänförs till klass 2.

Svensk Handel anser att detta sammantaget skapar en osäkerhet och bidrar till att det blir svårt för företag att kunna förbereda sig för de nya bestämmelserna. Företag behöver förutsägbarhet och långsiktighet för att kunna ställa om.

I konsekvensanalysen uppges att det totala försäljningsvärdet i butiksledet för produkter i klass 3 som innehåller verksamma ämnena som glyfosat, ättiksyra eller MCPA uppskattades till ca 230 miljoner kronor inklusive moms år 2016 (Kemi 4/17). Och att de nu föreslagna ändringarna kommer påverka distributörer och återförsäljare som exempelvis byggvaruhus, trädgårdsbutiker och trädgårdsvaruhus, med minskad försäljning och inkomstbortfall. Detta då produkterna inte längre kommer att få säljas till eller användas av personer.

Den eventuella försäljningsökning av redskap för ogräsbekämpning som omnämns i promemorian kommer inte kunna kompensera för försäljningsbortfallet av växtskyddsmedel. Därtill kan detta få en följd effekt av att försäljningen av trädgårdsväxter minskar överlag då människor tappar intresse för odling då det kan komma att krävas betydligt större kunskap och insatser för att sköta sin trädgård/odling. Promemorian lyfter själva fram detta som en konsekvens, dvs att *"de föreslagna användningsförbudena kan innebära en ökad fysisk belastning för trädgårdsinnehavare och fritidsodlare, eftersom de i vissa fall kan innebära att mekanisk ogrärensning är det enda alternativet. De förebyggande och alternativa metoderna innebär också i vissa fall att man behöver ägna mer tid åt växtskyddet, vilket kan upplevas som en minskad nytta."*

I dessa tider av Corona-pandemi där många företag har drabbats hårt med inkomstbortfall och permitteringar, anser Svensk Handel att det är fel att driva igenom en ny lagstiftning som bara drabbar svenska företag. Speciellt som man inte har gjort någon egentlig konsekvensanalys och räknat på vad förslagen kommer få för effekter på svenska företag, i form av ökade kostnader och inkomstbortfall, ej heller vilka konkreta miljövinster man förväntas få.

Det finns vidare en stor risk för ökande privathandel på nätet med dessa varor om Sverige inför en nationell begräsning för produkter som för övrigt är godkända och lagliga att sälja på den inre marknaden.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström
Näringspolitisk chef

Ann Christiansson
Näringspolitisk expert - miljö